

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 28 kwietnia 2016 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie – Podatek VAT – Transakcje podlegające opodatkowaniu – Przeznaczenie na cele działalności przedsiębiorstwa towarów uzyskanych „w wyniku działalności przedsiębiorstwa” – Zrównanie z odpłatną dostawą – Podstawa opodatkowania

W sprawie C-128/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów, Niderlandy) postanowieniem z dnia 21 lutego 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 marca 2014 r., w postępowaniu:

Staatssecretaris van Financiën,

przeciwko

Het Oudeland Beheer BV

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (sprawozdawca) i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 16 lipca 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Het Oudeland Beheer BV przez A. J. de Ruitera, belastingadviseur,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez K. Bulterman, C. S. Schillemans oraz M. Noort, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Roelsa oraz C. Soulay, działających w charakterze pełnomocników,

wysłuchawszy opinii rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 października 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 3 lit. b), art. 5 ust. 7 lit. a) oraz art. 11 cz. IV A ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do

podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. 1977, L 145, s. 1), zmienionej dyrektywę Rady 95/7/WE z dnia 10 kwietnia 1995 r. (Dz.U. 1995, L 102, s. 18) (zwanej dalej „szóstą dyrektywę”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Staatssecretaris van Financiën (sekretarzem stanu ds. finansów, Niderlandy) a Het Oudeland Beheer BV (zwaną dalej „Oudeland”) w przedmiocie określenia podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy, dokonanej przez tę spółkę.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Mimo że szósta dyrektywa została uchylona i zastąpiona z dniem 1 stycznia 2007 r. dyrektywą Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1), to biorąc pod uwagę datę okoliczności faktycznych będących przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, spór ten reguluje szósta dyrektywa.

4 Zgodnie z art. 2 szóstej dyrektywy:

„Opodatkowaniem podatkiem od wartości dodanej podlega:

1. dostawa towarów lub usług świadczona [świadczenie usług dokonywane] odpłatnie na terytorium kraju przez podatnika, który jako taki występuje [działającego w takim charakterze] [...]”.

5 Artykuł 5 tej dyrektywy, zatytułowany „Dostawa towarów”, stanowi:

„1. »Dostawa towaru« oznacza przeniesienie prawa do rozporządzania dobrami materialnymi jako [jak] właścicieli.

[...]

3. Państwa członkowskie mogą uznać za dobra materialne:

[...]

b) prawa rzeczowe dające uprawnionemu prawo do korzystania z nieruchomości;

[...]

5. Państwa członkowskie mogą uznać odbiór niektórych robót budowlanych za dostawy w rozumieniu ust. 1.

[...]

7. Państwa członkowskie mogą traktować jako dostawy odpłatne:

a) przeznaczenie przez podatnika na cele działalności jego przedsiębiorstwa towarów wytworzonych, skonstruowanych, wydobytych, przetworzonych, nabytych lub przywiezionych w wyniku takiej działalności, w przypadku gdy podatek od wartości dodanej od takich towarów, w przypadku ich nabycia od innego podatnika, nie podlegałby w całości odliczeniu;

[...]”.

6 Artyku? 11 szóstej dyrektywy przewiduje:

„A. Na terytorium kraju

1. Podstaw? opodatkowania jest:

- a) w odniesieniu do dostaw towarów i usług innych niż wymienione lit. b), c) i d) poniżej, wszystko co stanowi wartość? otrzymanego wzajemnego ?wiadczenia, które dostawca lub ?wiadczy?cy usługi otrzymuje lub powinien otrzymać od kupuj?cego, klienta lub osoby trzeciej, z tytu?u takich dostaw, w??cznie z subwencjami zwi?zanymi bezpo?rednio z cen? takich dostaw;
- b) w odniesieniu do transakcji wymienionych w art. 5 ust. 6 i 7, cena zakupu towarów lub cena podobnych towarów, lub w braku ceny zakupu, koszt produkcji [wytworzenia] okre?lony w momencie dostawy;

[...]”.

7 Artyku? 13 rzeczonoj dyrektywy, zatytu?owany „Zwolnienia na terytorium kraju”, stanowi:

B. Pozosta?e zwolnienia

„Nie naruszaj?c innych przepisów wspólnotowych, pa?stwa cz?onkowskie zwalniaj? z podatku na warunkach, które okre?laj? w celu zapewnienia prawid?owego i prostego zastosowania takich zwolnie?, jak równie? aby zapobiec oszustwom podatkowym, unikaniu opodatkowania i nadu?ycom:

[...]

- g) dostaw[?] budynków lub ich cz??ci, wraz gruntem, na którym stoj?, z wyj?tkiem okre?lonych w art. 4 ust. 3 lit. a);

[...]

C. Prawo wyboru

Pa?stwa cz?onkowskie mog? da? podatnikom prawo wyboru dotycz?ce opodatkowania w nast?puj?cych przypadkach:

- a) najmu i dzier?awy nieruchomo?ci;

[...]

Pa?stwa cz?onkowskie mog? ograniczy? zakres tego prawa wyboru i ustalaj? szczegó?y korzystania z niego”.

8 Artyku? 17 tej dyrektywy, zatytu?owany „Powstanie i zakres prawa do odlicze?”, stanowi:

„1. Prawo do odliczenia powstaje w momencie, gdy podatek, który podlega odliczeniu, staje si? wymagalny.

2. O ile towary i usługi s? cz??ci? transakcji [s?u?? wykonywaniu transakcji] podlegaj?cych opodatkowaniu, podatnik jest uprawniony do odliczenia od podatku, który zobowi?zany jest zap?aci?, nast?puj?cych kwot:

a) należnego lub zapłaconego podatku od wartości dodanej od towarów lub usług dostarczonych lub które mają być podatnikowi dostarczone przez innego podatnika;

[...]

c) podatku od wartości dodanej, który jest należny na podstawie art. 5 ust. 7 lit. a) i art. 6 ust. 3.

[...]

5. W odniesieniu do towarów i usług, które mają być wykorzystane przez podatnika tak w przypadku transakcji określonych w ust. 2 i 3, dla których podatek od wartości dodanej podlega odliczeniu, jak te transakcje, dla których podatek nie podlega odliczeniu, odliczenie będzie dotyczyło tylko takiej części podatku od wartości dodanej, jaka przypada na kwotę tych pierwszych transakcji.

[...]”.

Prawo niderlandzkie

9 Artykuł 3 Wet op de Omzetbelasting 1968 (ustawy o podatku obrotowym z 1968 r.), w wersji mającej zastosowanie do sprawy w postępowaniu głównym (zwanej dalej „Wet OB”), przewiduje:

„1. Dostawa towarów obejmuje:

[...]

c) dostawę nieruchomości przez osobę, która je wytworzyła, z wyjątkiem gruntów niezabudowanych, innych niż grunty podlegające zabudowie [...]

[...]

h) wykorzystanie do celów działalności gospodarczej towarów wytworzonych w ramach własnego przedsiębiorstwa, jeżeli w przypadku nabycia takich towarów od przedsiębiorcy zostaby naliczony podatek, który nie podlegałby w całości lub w części odliczeniu; za towary wytworzone w ramach własnego przedsiębiorstwa uznaje się te towary wytworzone na zamówienie z udostępnionych materiałów, włączywszy w to grunty; z zakresu stosowania niniejszego przepisu wyłączone są grunty niezabudowane, inne niż grunty przeznaczone pod zabudowę [...]

[...]

2. Za dostawę towarów uważa się także w szczególności ustanowienie, przeniesienie, zmianę, zrzeczenie się lub wypowiedzenie praw, których przedmiot stanowi nieruchomość, z wyjątkiem hipotek i długów gruntowych, chyba że wzajemne świadczenie, powiększone o podatek obrotowy, wynosi mniej aniżeli wartość rynkowa tych praw. Wartość rynkowa odpowiada przynajmniej kosztowi wytworzenia, włącznie z podatkiem obrotowym, nieruchomości, której dotyczy prawo – takiemu, jaki zostałby poniesiony przy wytworzeniu przez niezależną osobę trzecią w momencie dokonywania czynności”.

10 Artykuł 8 ust. 3 i 5 Wet OB stanowi:

„3. W przypadku dostaw, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) i h) oraz w art. 3a ust. 1, za wzajemne świadczenie uznaje się kwotę, którą (nie wliczając podatku obrotowego) należałoby zapłacić za te towary, gdyby w momencie dostawy miały one zostać nabyte lub wytworzone w

stanie, w jakim znajdowa?y si? w tym momencie.

[...]

5. Rozporz?dzenie o charakterze ogólnym mo?e okre?la?, w jakim stopniu:

[...]

b) ci??ary dotycz?ce w?asno?ci obci??onej d?ugiem gruntowym, wieczystej dzier?awy, prawa zabudowy, s?u?ebno?ci, mieszka?, praw cz?onkowskich w spó?ce nieruchomo?ciowej (*lidmaatschapsrechten*) oraz innych podobnych praw, wchodz? w zakres wzajemnego ?wiadczenia;

[...]”.

11 Artyku? 5 Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 (rozporz?dzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym z 1968 r., zwanego dalej „rozporz?dzeniem wykonawczym”) przewiduje:

„1. W przypadku ustanowienia, przeniesienia, zrzeczenia si? lub wypowiedzenia prawa wieczystej dzier?awy, prawa zabudowy lub s?u?ebno?ci warto?? czynszu dzier?awnego, op?aty lub czynszu najmu wchodzi w zakres wzajemnego ?wiadczenia, przy czym nie mo?e ono by? wy?sze od warto?ci rynkowej rzeczy, do której odnosi si? to prawo. Warto?? rynkowa odpowiada przynajmniej kosztowi wytworzenia, w??cznie z podatkiem obrotowym, nieruchomo?ci, której dotyczy prawo – takiemu, jaki zosta?by poniesiony przy wytworzeniu przez niezale?n? osob? trzeci? w momencie dokonywania czynno?ci.

[...]

5. Warto?? czynszu dzier?awnego, op?aty lub czynszu najmu jest ustalana z uwzgl?dnieniem za??cznika A do niniejszego rozporz?dzenia.

[...]”.

12 Za??cznik A do rozporz?dzenia wykonawczego stanowi:

„[...]

b) Warto?? czynszu dzier?awnego, op?aty, czynszu najmu lub odszkodowania, która staje si? wymagalna po okre?lonym czasie, jest ustalana na podstawie sta?ej kwoty rocznej, pomno?onej przez liczb? lat, w których powinny nast?pi? wp?aty [...]”.

Post?powanie g?ówne i pytania prejudycjalne

13 W dniu 8 marca 2004 r. Oudeland jako dzier?awca zawar?a umow? wieczystej dzier?awy dotycz?cej dzia?ki gruntu i budynku biurowego w budowie (zwanego dalej „danym budynkiem biurowym”) w zamian za p?acone z góry roczne wynagrodzenie (zwane dalej „rocznym czynszem dzier?awnym”). Czas trwania tej dzier?awy zosta? okre?lony na 20 lat, a roczny czynsz dzier?awny wynosi? 330 000 EUR.

14 Zgodnie z art. 3 ust. 2 Wet OB, przepisem opartym na art. 5 ust. 3 lit. b) szóstej dyrektywy, ustanowienie prawa wieczystej dzier?awy by?o traktowane jak dostawa nieruchomo?ci do celów poboru podatku od warto?ci dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”) i w konsekwencji zosta?o obj?te tym podatkiem. Na mocy art. 8 ust. 5 lit. b) tej ustawy w zwi?zku z art. 5 ust. 5

rozporządzenia wykonawczego podstawa opodatkowania dostawy takiej jak buda przedmiotem postępowania głównego obejmuje wartość prawa wieczystej dzierżawy, obliczoną zgodnie z załącznikiem A lit. b) rozporządzenia wykonawczego, czyli skapitalizowaną wartość rocznych czynszów dzierżawnych. W niniejszym przypadku wartość ta została ustalona na 3 844 500 EUR.

15 W konsekwencji ustanowienie prawa wieczystej dzierżawy budce przedmiotem postępowania głównego zostało opodatkowane VAT. Oudeland zapłaciła ten podatek w kwocie 730 455 EUR przedsiębiorcy, z którym zawarła daną umowę wieczystej dzierżawy i dokonała odliczenia tej kwoty w deklaracji VAT dotyczącej marca 2004 r.

16 Po ustanowieniu prawa wieczystej dzierżawy Oudeland zrealizowała budowę danego budynku biurowego i odebrała go jako budynek gotowy do użytkowania. Koszty realizacji tego budynku wyniosły 1 571 749 EUR. Od tej kwoty Oudeland zapłaciła i bezpośrednio odliczyła kwotę 298 632 EUR tytułem podatku VAT. Podczas realizacji zabudowy stała się wymagalny pierwszy roczny czynsz dzierżawny i został on uiszczony przez spółkę Oudeland.

17 Oudeland oddała w najem dany budynek biurowy od dnia 1 czerwca 2004 r. Zgodnie z właściwymi przepisami krajowymi, które są oparte na art. 13 cz. 1 C lit. a) szóstej dyrektywy Oudeland postanowiła, w odniesieniu do części tego budynku i w porozumieniu z najemcami, zrezygnować ze zwolnienia z podatku VAT mającego zastosowanie do oddania nieruchomości w najem. Oddanie w najem pozostałej części budynku było zwolnione z podatku VAT.

18 Oudeland uznała, że oddanie w najem danego budynku biurowego należało zakwalifikować jako dostawę na potrzeby jej przedsiębiorstwa towaru wytworzonego w ramach prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. h) Wet OB i art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy. Zapłaciła ona podatek VAT od części tego budynku, która korzystała ze zwolnienia z podatku i która w rezultacie nie uprawniała do odliczenia. W deklaracji Oudeland określiła podstawę opodatkowania dostawy spornej w postępowaniu głównym na całkowite koszty, bez podatku VAT, wzniesienia budynku, powiększonych o kwotę rocznego czynszu dzierżawnego, który był już wymagalny w momencie dostawy.

19 Organ podatkowy uznał, że podstawę opodatkowania z tytułu oddania danego budynku biurowego w najem należy oprzeć na kosztach realizacji zabudowy powiększonych o skapitalizowaną wartość rocznych czynszów dzierżawnych. Względem spółki Oudeland została wydana, za okres od 1 do 30 czerwca 2004 r., decyzja w sprawie określenia wysokości dodatkowego zobowiązania podatkowego na kwotę równą różnicy między podstawą opodatkowania obliczoną przez spółkę Oudeland a podstawą opodatkowania obliczoną przez organ podatkowy. Mimo odwołania złożonego przez Oudeland decyzja ta została utrzymana w mocy.

20 Ponieważ skarga wniesiona przez Oudeland na decyzję oddalającą jej odwołanie została uznana za bezzasadną przez Rechtbank te 's-Gravenhage (sąd rejonowy w Hadze, Niemalandy), Oudeland wniosła apelację od tego ostatniego orzeczenia do Gerechtshof te 's-Gravenhage (sądu apelacyjnego w Hadze, Niemalandy).

21 Ów s?d apelacyjny uzna?, ?e zgodnie z art. 8 ust. 3 Wet OB do podstawy opodatkowania dostaw, w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. h) tej ustawy, nale?y koszt wytworzenia odnosz?cy si? do gruntu znajduj?cego si? w wieczystej dzier?awie spó?ki Oudeland i ?e w tym wypadku nale?y przyj?? za punkt wyj?cia warto??, jak? grunt ten mia? dla spó?ki Oudeland w chwili dostawy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. h) Wet OB. Ponadto wed?ug tego s?du warto?ci tej nie mo?na zrówna? z warto?ci?, któr? w tym samym momencie grunt ten mia?by dla jego w?a?ciciela, lecz nale?y j? ograniczy? do kwoty rocznego czynszu dzier?awnego zap?aconego przed realizacj? zabudowy danego budynku biurowego.

22 Gerechtshof te 's-Gravenhage (s?d apelacyjny w Hadze) w rezultacie uchyli? orzeczenie Rechtbank te 's-Gravenhage (s?du rejonowego w Hadze), decyzj? organu podatkowego oddalaj?c? odwo?anie Oudeland, a tak?e decyzj? w sprawie okre?lenia wysoko?ci dodatkowego zobowi?zania podatkowego skierowan? do tej spó?ki.

23 Do Hoge Raad der Nederlanden (s?du najwy?szego Niderlandów, Niderlandy) sekretarz stanu ds. finansów wniós? kasacj? od wyroku wydanego w post?powaniu apelacyjnym.

24 Spór pomi?dzy stronami w post?powaniu gównym dotyczy sposobu, w jaki nale?y okre?li? podstaw? opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy. Podczas gdy Oudeland jest zdania, ?e tylko kwoty poniesione do dnia dostawy, czyli kwoty rocznych czynszów dzier?awnych wymagalnych w tej dacie, a tak?e koszty zwi?zane z realizacj? zabudowy danego budynku biurowego nale?? do tej podstawy opodatkowania, w celu okre?lenia warto?ci prawa dzier?awy wieczystej sekretarz stanu ds. finansów opiera si? na skapitalizowanej warto?ci ??cznych czynszów dzier?awnych.

25 S?d odsy?aj?cy zastanawia si? nad kwesti?, czy zgodnie z wyrokiem z dnia 8 listopada 2012 r. Gemeente Vlaardingen (C?299/11, EU:C:2012:698) nale?y wy??czy? z podstawy opodatkowania sk?adniki kosztów wytworzenia, w odniesieniu do których podatek VAT zosta? zap?acony, czyli warto?? prawa wieczystej dzier?awy i koszty zwi?zane z realizacj? zabudowy danego budynku biurowego i to nawet w sytuacji, w której podatnik bezpo?rednio dokona? odliczenia w pe?nej wysoko?ci podatku VAT uiszczonego od tych sk?adników, na podstawie przepisów prawa krajowego.

26 Je?eli owe sk?adniki kosztów wytworzenia przywo?ane w poprzednim punkcie niniejszego wyroku powinny by? obj?te podstaw? opodatkowania, o której mowa w art. 8 ust. 3 Wet OB w zwi?zku z art. 11 cz??? A ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy, to s?d odsy?aj?cy zastanawia si?, w jaki sposób nale?y okre?li? ow? podstaw? w odniesieniu do prawa wieczystej dzier?awy, a w szczególno?ci, w jaki sposób warto?? kolejnych nale?nych czynszów dzier?awnych nale?y do podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy.

27 W tych okoliczno?ciach Hoge Raad der Nederlanden (s?d najwy?szy Niderlandów) postanowi? zawiesi? post?powanie i zwróci? si? do Trybuna?u z nast?puj?cymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 11 cz??? A ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e do podstawy opodatkowania z tytu?u dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) tej dyrektywy nie nale?y koszt wytworzenia gruntu i innych materiaów, od których podatnik ui?ci? podatek VAT z tytu?u ich nabycia (w tym wypadku: przez ustanowienie prawa rzeczowego daj?cego uprawnionemu prawo do korzystania z nieruchomości)? Czy jest inaczej, je?eli na podstawie przepisów prawa krajowego – bez wzgl?du na to, czy s? one w tym zakresie zgodne z szóst? dyrektyw?, czy te? nie – podatnik odliczy? ten podatek przy okazji nabycia?

2) Czy w przypadku takim jak niniejszy, w którym grunt wraz z budynkiem w trakcie budowy zostałaby nabyty poprzez ustanowienie prawa rzeczowego w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. b) szóstej dyrektywy, art. 11 cz. 1 lit. b) szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że do podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy należy wartość czynszu, czyli wartość kwot, które należy corocznie uiszczać przez cały okres, na jaki to prawo rzeczowe zostało ustanowione, lub które należy jeszcze uiścić w pozostałym okresie, na jaki prawo to zostało ustanowione?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

28 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zasadniczo dąży do ustalenia, czy art. 11 cz. 1 lit. b) szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że wartość prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z nieruchomości i koszty realizacji zabudowy budynku biurowego wzniesionego na danym gruncie mogą być wliczone do podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy, jeżeli podatnik zapłacił już podatek VAT od tej wartości i tych kosztów, ale również bezpośrednio i w pełnej wysokości odliczyć ten podatek.

29 Na podstawie art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy państw członkowskie mogą również traktować jako odpłatne dostawy przeznaczenie przez podatnika na cele działalności jego przedsiębiorstwa towarów wytworzonych, skonstruowanych, wydobytych, przetworzonych, nabytych lub przywiezionych w wyniku takiej działalności, w przypadku gdy podatek VAT od takich towarów, w przypadku ich nabycia od innego podatnika, nie podlegałby w całości odliczeniu.

30 Owo uprawnienie umożliwia państwom członkowskim ukształtowanie ich przepisów podatkowych w taki sposób, aby przedsiębiorstwa, które z powodu wykonywania działalności zwolnionej z podatku VAT nie mogą odliczyć podatku VAT uiszczonego w momencie nabycia ich towarów dla przedsiębiorstwa, nie doznawają uszczerbku w porównaniu z konkurentami, którzy wykonują tę samą działalność z wykorzystaniem towarów, które uzyskali bez zapłaty podatku VAT, ponieważ sami je wyprodukowali lub, ogólnie rzecz ujmując, uzyskali je w wyniku działalności swego przedsiębiorstwa (wyrok z dnia 8 listopada 2012 r., *Gemeente Vlaarding*, C-299/11, EU:C:2012:698, pkt 26).

31 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że – jak wskazał rzecznik generalny w pkt 42 opinii – zastosowanie art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy jest uzależnione od spełnienia trzech przesłanek o charakterze kumulatywnym.

32 W pierwszej kolejności, dany towar powinien być „towar[em] wytworzony[m], skonstruowany[m], wydobyty[m], przetworzony[m] [...] w wyniku [działalności przedsiębiorstwa podatnika]”. Trybunał orzekł, że aby uprawnienie traktowania zrównanego z odpłatną dostawą mogło być stosowane w sposób, który rzeczywiście wyeliminuje wszelką nierówność w dziedzinie podatku VAT pomiędzy podatnikami, którzy nabyli towary innych podatników, i podatnikami, którzy uzyskali te towary w wyniku działalności przedsiębiorstwa, art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy obejmuje nie tylko towary w całości wytworzone, skonstruowane, wydobyte lub przetworzone przez samo dane przedsiębiorstwo, ale również towary wytworzone, skonstruowane, wydobyte lub przetworzone przez osoby trzecie z wykorzystaniem materiałów przekazanych przez rzeczony przedsiębiorstwo, a zrównanie to powinno rozciągać się na wszystkie towary wytworzone lub ulepszone przez osoby trzecie (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 listopada 2012 r., *Gemeente Vlaarding*, C-299/11, EU:C:2012:698, pkt 27, 28, a także z dnia 10 września 2014 r., *Gemeente*

's-Hertogenbosch, C-92/13, EU:C:2014:2188, pkt 28).

33 W drugiej kolejności, podatnik musi przeznaczyć ten towar na cele działalności jego przedsiębiorstwa.

34 W trzeciej kolejności, nabycie tego towaru od innego podatnika nie powinno uprawniać pierwszego podatnika do odliczenia podatku VAT w pełnej wysokości.

35 Po wyjaśnieniu tej kwestii należy podkreślić, że w niniejszym przypadku po nabyciu, z jednej strony, poprzez zawarcie umowy wieczystej dzierżawy, prawa do danej działki gruntu i do budynku biurowego w budowie znajdującego się na tym gruncie, zapłaconiu podatku VAT od tego nabycia i odliczeniu podatku w swej deklaracji VAT za marzec 2004, a z drugiej strony, zrealizowaniu budowy, zapłaconiu podatku VAT od kosztów realizacji i odliczeniu owego podatku, Oudeland oddała rzeczony budynek biurowy w najem, rezygnując jedynie z części zwolnienia z podatku VAT przewidzianego dla najmu nieruchomości.

36 Ponieważ oddanie w najem przez Oudeland tak zrealizowanej nieruchomości zostało uznane za przeznaczenie na cele przedsiębiorstwa towaru uzyskanego w wyniku działalności tego przedsiębiorstwa, a nieruchomość ta została wykorzystana częściowo do innych celów niż transakcji podlegających opodatkowaniu, to oddanie w najem zostało zatem potraktowane jak dostawa w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy i opodatkowane VAT.

37 Zgodnie z art. 11 cz. IV A ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy w odniesieniu do transakcji wymienionych w art. 5 ust. 7 lit. a) tej dyrektywy podstawą opodatkowania jest „cena zakupu towarów lub cena podobnych towarów, lub w braku ceny zakupu, koszt wytworzenia określony w momencie dostawy”.

38 Trybunał wyjaśnił w tym względzie, że ze wspomnianego art. 11 cz. IV A ust. 1 lit. b) jednoznacznie wynika, iż tylko w braku ceny zakupu towarów lub ceny podobnych towarów podstawą opodatkowania stanowi „koszt wytworzenia” (wyrok z dnia 23 kwietnia 2015 r., Property Development Company, C-16/14, EU:C:2015:265, pkt 37).

39 W tym względzie sąd odsyłający wskazuje, że w niniejszej sprawie jest bezsporne, iż brak jest ceny zakupu towaru podobnego do danego budynku biurowego. W konsekwencji należy oprzeć się na koszcie wytworzenia.

40 Jednakże sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy skądniki kosztów wytworzenia, od których zostało zapłacone podatek VAT, czyli wartość wieczystej dzierżawy i koszty realizacji danego budynku biurowego, powinny zostać wyłączone z podstawy opodatkowania, mimo że podatnik na podstawie przepisów wdrażającego prawa krajowego bezpośrednio i w pełnej wysokości odliczył zapłacony podatek VAT od ustanowienia prawa wieczystej dzierżawy i realizacji zabudowy tej nieruchomości.

41 W tym względzie Trybunał wyjaśnił, że uprawnienie do zrównania z odpłatną dostawą nie może zostać zastosowane w celu poboru kwoty podatku VAT od wartości towarów, od której podatnik ten już wcześniej w ramach uprzedniego opodatkowania zapłacił podatek VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 8 listopada 2012 r., Gemeente Vlaardingen, C-299/11, EU:C:2012:698, pkt 32).

42 Takie ponowne opodatkowanie byłoby bowiem sprzeczne zarówno z istotnymi cechami podatku VAT, zgodnie z którymi podatek ten znajduje zastosowanie do wartości dodanej odnośnych towarów lub usług, ponieważ podatek VAT należny od transakcji jest obliczany po odliczeniu podatku, który został uiszczony w trakcie transakcji poprzedzającej (zob. w

szczególnie wyroki: z dnia 16 grudnia 1992 r., Beaulande, C-208/91, EU:C:1992:524, pkt 14; z dnia 17 września 1997 r., UCAL, C-347/95, EU:C:1997:411, pkt 34, a także z dnia 29 kwietnia 2004 r., GIL Insurance i in., C-308/01, EU:C:2004:252, pkt 33), jak i z celem rzeczowego upoważnienia do zrównania, które polega oczywiście na umożliwieniu państwowemu czonkowskiemu opodatkowania podatkiem VAT przeznaczenia towarów na cele działalności zwolnionej z podatku VAT, lecz nie zmierza w żaden sposób do zezwolenia rzeczownikom na wielokrotne opodatkowywanie podatkiem VAT tej samej części wartości tych towarów (wyrok z dnia 8 listopada 2012 r., Gemeente Vlaardingen, C-299/11, EU:C:2012:698, pkt 32).

43 Jak zasadniczo stwierdził rzecznik generalny w pkt 49 opinii, jeżeli podatek VAT zapłacony od składowików kosztów wytworzenia został następnie odliczony, opodatkowanie wynikające ze zrównania z odpłatną dostawą nie prowadzi do powtórnego opodatkowania tej samej wartości. Wyższemu bowiem wtedy, gdy podatkiem VAT przypadającym na te składowiki opodatkowany jest podatnik – ponieważ nie dokonał on ich odliczenia – owych składowików nie należy uwzględniać w podstawie opodatkowania na mocy art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy.

44 W tym zakresie Trybunał orzekł, że w żadnym wypadku podstawa opodatkowania, o której mowa w art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy nie może obejmować wartości, od której podatnik już zapłacił podatek VAT, bez możliwości jego późniejszego odliczenia (zob. wyrok z dnia 23 kwietnia 2015 r., Property Development Company, C-16/14, EU:C:2015:265, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 Wynika z tego, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 50 opinii, że wartości, od których podatnik zapłacił już podatek VAT, lecz go odliczył, mogą być objęte podstawą opodatkowania, o której mowa w art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy.

46 W konsekwencji, biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że wartość prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z nieruchomości i koszty realizacji zabudowy budynku biurowego wzniesionego na danym gruncie mogą być wliczone do podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy, jeżeli podatnik zapłacił już podatek VAT od tej wartości i tych kosztów, ale również bezpośrednio i w pełnej wysokości odliczył ten podatek.

W przedmiocie pytania drugiego

47 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający w istocie dąży do ustalenia, czy w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym, w której grunt wraz z budynkiem w trakcie budowy został nabyty poprzez ustanowienie prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z tych nieruchomości, art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że wartość tego prawa rzeczowego podlegająca uwzględnieniu w podstawie opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) owej dyrektywy odpowiada wartości kwot, które należy corocznie uiszczać tytułem wzajemnego świadczenia, przez cały okres wieczystej dzierżawy ustanawiającej to prawo rzeczowe, czy też wartość kwot, które należy uiścić w pozostałym okresie tej dzierżawy.

48 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że jak wyjaśniono w pkt 38 i 39 niniejszego wyroku, jedynie w braku ceny zakupu towarów lub ceny podobnych towarów podstawą opodatkowania stanowi „koszt wytworzenia” oraz że w niniejszym przypadku brak jest ceny zakupu towaru podobnego do danego budynku biurowego.

49 W konsekwencji podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy w postępowaniu głównym stanowi koszt wytworzenia.

50 W drugiej kolejności, z samego brzmienia art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy wynika, że koszt wytworzenia jak i cena zakupu towarów lub cena podobnych towarów powinny być ustalone w momencie dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) tej dyrektywy.

51 W trzeciej kolejności należy przypomnieć, że na podstawie przepisu krajowego wdrażającego uprawnienie przewidziane w art. 5 ust. 3 lit. b) szóstej dyrektywy, ustanowienie prawa wieczystej dzierżawy w niniejszym przypadku zostało potraktowane jak dostawa towaru. W odniesieniu do ustanowienia prawa wieczystej dzierżawy na okres 20 lat, takiego jak b. d. ce przedmiotem postępowania głównego, zgodnie z przepisami w. a. ciwego prawa krajowego wzajemne świadczenie za tę dostawę jest ustalane, na podstawie stałej kwoty rocznej, pomnożonej przez liczbę lat, w których powinny nastąpić wpłaty, a w ten sposób uzyskana kwota zostaje następnie skorygowana lub skapitalizowana w momencie ustanowienia tego prawa, zgodnie z wymogami uregulowania krajowego. W niniejszym wypadku ustanowienie prawa wieczystej dzierżawy spowodowało zapłatę, za jednym razem, podatku VAT należnego od całej kwoty tak ustalonego wzajemnego świadczenia.

52 Należy wyjaśnić, że sposoby ustalania tego wzajemnego świadczenia nie są przedmiotem pytań zadanych przez sąd odsyłający, a wartość tego wzajemnego świadczenia nie została zaskarżona w ramach postępowania głównego.

53 Ponieważ z odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze wynika, że zapłata podatku VAT od wartości prawa wieczystej dzierżawy nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu tej wartości w podstawie opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy, o ile podatek ten został bezpośrednio i w pełnej wysokości odliczony, oraz nie jest kwestionowane, że wartość ta stanowi jeden ze składników kosztu wytworzenia, powinno się ustalić, czy należy uwzględnić w całości wartość prawa wieczystej dzierżawy, jak proponuje rząd niderlandzki, czy też jej część.

54 W tym względzie należy stwierdzić, że wieczysta dzierżawa jest ograniczona w czasie i, jak wspomniano w pkt 51 niniejszego wyroku, wartość wzajemnego świadczenia za ustanowienie prawa wieczystej dzierżawy jest ustalana w zależności od uzgodnionego okresu trwania tej dzierżawy.

55 Jeżeli dostawa w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy następuje nie w tym samym momencie co ustanowienie prawa wieczystej dzierżawy, lecz później, wartość tego prawa, jak należy wziąć pod uwagę w podstawie opodatkowania odpowiada jego wartości rezydualnej w momencie dostawy (zob. analogicznie wyroki: z dnia 17 maja 2001 r. Fischer i Brandenstein, C-322/99 i C-323/99, EU:C:2001:280, pkt 80, a także z dnia 8 maja 2013 r., Marinow, C-142/12, EU:C:2013:292, pkt 32).

56 Ta wartość rezydualna prawa wieczystej dzierżawy jest ustalana w zależności od pozostałego okresu wieczystej dzierżawy i obejmuje wartość rocznych opłat pozostałych do zapłaty na jej podstawie, skorygowanych lub skapitalizowanych według tej samej metody, co wymaga do określenia wartości prawa wieczystej dzierżawy.

57 Interpretacja tego wspiera cel uprawnienia do zrównania, jakie art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy przyznaje państwom członkowskim, taki jak przywołany w pkt 30 niniejszego wyroku.

58 Bowiem nawet jeżeli w momencie dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy,

na pozostały okres wieczystej dzierżawy zawartej przez Oudeland konkurent miałby zawrzeć umowę wieczystej dzierżawy dotyczącej tego samego towaru w celu przypisania danego budynku biurowego do tej samej działki co prowadzona przez Oudeland, koszt wytworzenia prawa wieczystej dzierżawy dla tego konkurenta odpowiadałby wartości tego prawa w momencie zawarcia tej umowy, a zatem jego wartości rezydualnej.

59 Uznanie, tak jak uczynił to sąd niderlandzki, że należy uwzględnić pełną wartość wieczystej dzierżawy odpowiadającą wzajemnemu świadczeniu w chwili jej ustanowienia prowadziłoby do nieuwzględnienia podniesionego przez rzecznika generalnego w pkt 70 opinii faktu, że wartość wieczystej dzierżawy generalnie zmniejsza się wraz z upływem czasu i prowadziłoby do zignorowania zasady, zgodnie z którą koszt wytworzenia należy ustalić w momencie dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy.

60 Podobnie kwoty już wymagalnych rocznych należności wprowadzie przedstawiały kwoty uiszczane przez Oudeland z tytułu prawa wieczystej dzierżawy, ale kwoty te nie przedstawiały wartości tego prawa w momencie dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) tej dyrektywy.

61 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym, w której grunt wraz z budynkiem w trakcie budowy został nabyty poprzez ustanowienie prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z tych nieruchomości, art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że wartość tego prawa rzeczowego podlegająca uwzględnieniu w podstawie opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) szóstej dyrektywy odpowiada wartości kwot, które należy corocznie uiszczać tytułem wzajemnego świadczenia, przez pozostały okres wieczystej dzierżawy ustanawiającej to prawo rzeczowe, skorygowanych lub skapitalizowanych według tej samej metody co użyta do określenia wartości ustanowienia prawa wieczystej dzierżawy.

W przedmiocie kosztów

62 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 11 cz. 1 ust. 1 lit. d) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, zmienionej dyrektywą Rady 95/7/WE z dnia 10 kwietnia 1995 r., należy interpretować w ten sposób, że wartość prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z nieruchomości i koszty realizacji zabudowy budynku biurowego wzniesionego na danym gruncie mogą być wliczone do podstawy opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) tej zmienionej dyrektywy, jeżeli podatnik zapłaci już podatek od wartości dodanej od tej wartości i tych kosztów, ale również bezpośrednio i w pełnej wysokości odliczyć ten podatek.

2) W sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym, w której grunt wraz z budynkiem w trakcie budowy został nabyty poprzez ustanowienie prawa rzeczowego dającego uprawnionemu prawo do korzystania z tych nieruchomości, art. 11 cz. 1 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy 77/388, zmienionej dyrektywą 95/7, należy interpretować w ten sposób, że wartość tego prawa rzeczowego podlegająca uwzględnieniu w podstawie opodatkowania dostawy w rozumieniu art. 5 ust. 7 lit. a) tej dyrektywy odpowiada wartości kwot, które należy corocznie uiszczać tytułem wzajemnego świadczenia, przez pozostały

okres wieczystej dzierżawy ustanawiając to prawo rzeczowe, skorygowanych lub skapitalizowanych według tej samej metody co użyta do określenia wartości ustanowienia prawa wieczystej dzierżawy.

Podpisy

* Język postępowania: niderlandzki.